

LETO II.

LJUBLJANA, SOBOTA, 12. NOVEMBRA 1938.

Štev. 45.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
LJUBLJANA, ČOPOVA 1—DELAV-
SKA ZBORNICA — TELEFON ST.:
35—29 — POŠT. ČEK. RAČUN ST.
17.548 — NAROČNINA: ZA ČLANE
ZZD 2.— DIN MESEČNO — (24.—
DIN LETNO) — ZA DRUGE NA-
ROČNIKE 3.— DIN MESEČNO (36.—
DIN LETNO) — CENE OGLA-
SOM PO DOGOVORU — LIST
IZHAJA VSAKO SOBOTO

Ljubljanska uprava Borze dela odstavljena — imenovana je nova

Vlada dr. Stojadinovića in dr. Korošca je v triinpolletni dobi, odkar stoji na krmilu države, posvetila veliko skrb socialni zaščiti delavskega stanu.

V času gospodarske krize se je izkazalo, da igra v družbenem življenju preskrbovanje brezposelnih delavcev veliko vlogo za ohranitev socialnega ravnotežja. Delavec si ne more od svojega skromnega zaslužka ničesar prihraniti, da bi od tega mogel živeti, če ostane za krajšo ali daljšo dobo brez dela in zaslužka. Razen tega pa pri današnjem stanju gospodarstva tudi večinoma ni v stanju, da bi si sam preskrbel zaposlitev. Zaradi tega je nujno potrebno, da zato skrbi državna oblast.

Borze dela so že obstojale pod prejšnjimi režimi, vendar njih ureditev ni odgovarjala potrebam in so predstavljale več ali manj humanitarne ustanove, kjer je bil delavec deležen le miloščine. Poleg tega so prejšnji režimi vse socialne samoupravne ustanove delavstva kakor Delavsko zbornico, Okrožni urad za zavarovanje delavcev, Borzo dela itd. prepustili salon-proletarskim voditeljem, ki so z njimi gospodarili po mili volji in, ki so jim služile kot oporišče za svoje strokovno in tudi politično udejstvovanje. Nameščali so v teh ustanovah ljudi svojega kova,

tako, da so se te delavske institucije sčasoma popolnoma birokratizirale in okostenele ter s tem vedno bolj oddaljevale od svojega namena.

Sedanja vlada je začela vse te nedostatke odpravljati in socialne ustanove vračati svojemu namenu. Začetkom tega leta je izdal minister za socialno politiko in narodno zdravje g. dr. Cvetković novo Uredbo o preskrbovanju nezaposlenih delavcev s katero je postavljena ta panoga socialnega skrbstva na solidne temelje. Jasno pa je, da stare uprave Borze dela niso mogle več biti kos nalogi, ki je stavljena Borzam dela po novi uredbi, ko ima ta uprava vendar za upravljanje z večmilijonskim premoženjem, ki izvira iz tozadavnih obveznih 3% prispevkov delojemalcev ter plačuje polovico prispevka delodajalec, polovico pa delojemalec.

Ker je stari upravi Borze dela v Ljubljani že davno potekel mandat in pristojne ustanove niso predložile novih uprav, je pooblastil g. minister za socialno politiko dr. Cvetković na osnovi čl. 26. odst. 1. lit. b, v zvezi s čl. 23. drugi odst. in čl. 24., 1. odst. lit. a gošpoda bana Dravske banovine dr. Natlačena, da razreši sedanjo upravo ter

imenuje novo samoupravo Borze dela v Ljubljani kakor tudi nadzorne odbore njenih podružnic v Mariboru, Celju in Murski Soboti.

G. ban dr. Natlačen M. je izdal dne 8. nov. 1938 odlok št. 26.806-1, s katerim so razrešeni vsi organi Javne borze dela v Ljubljani in njenih podružnic. Ti so bili preje sestavljeni takole:

Člani: zastopniki delodajalcev:
Rebek Josip, ključ. mojster v Ljubljani, Vidmar Stane, trg. in ind. v Ljubljani, Rojina Anton, tovarnar v Ljubljani.

Člani: zastopniki delojemalcev:
Golmajer Joža, uradnik Delavske zbornice v Ljubljani, Lombardo Peter, strokovni tajnik v Ljubljani, Kravos Vladimir, strokovni tajnik v Ljubljani.

Nadzorni odbor podružnice v Mariboru:

Člani: zastopnik delodajalcev:
Vahtar Mihael, knjigovez v Mariboru.

Zastopnik delojemalcev:
Ošlag Josip, tipograf v Mariboru.

Nadzorni odbor ekspoziture v Celju:

Člani: zastopnik delodajalcev:
Kukovec Vinko, tesar. mojster, Celje.

Zastopnik delojemalcev:
Svetek Franc, uradnik, Celje.

Nadzorni odbor ekspoziture v Murski Soboti:

Zastopnik delodajalcev:

Čeh Franc, trgovec v Murski Soboti.

Zastopnik delojemalcev:

Bajlec Franc, odvetnik v Murski Soboti.

Na mesto razrešenih organov je postavljena z istim odlokom nova samouprava iz sledečih članov:

Člani zastopniki delodajalcev:

Ogrin Ivan, stavbenik v Ljubljani, namestnik Curk Matko, stavbenik v Ljubljani.

Kavka Karel, stavbenik v Ljubljani, namestnik dr. Ahačič Kozma, industrijalec v Trzinu.

Hren Ignacij, industrijalec na Vrhniki, namestnik: Lukič Franc, trgovec v Ljubljani.

Zastopniki delojemalcev:

Globočnik Rajko, posojil. uradnik — Ljubljana, namestnik: Rostan Ivan, strojni stavec, Domžale.

Luzar Franc, strokovni tajnik ZZD, Ljubljana, namestnik: ing. Košir Vinko, uradnik Gospodarske zveze v Ljubljani.

Bercieri Avgust, uradnik kina »Union«, Ljubljana, namestnik: Jonke Jože, urarski pomočnik, Ljubljana.

Nadzorni odbor podružnice v Mariboru:

Člani: Zastopniki delodajalcev:

Kovačič Ivan, steklar, Maribor, namestnik: Sluga Ivan, veletrgovec, Maribor.

Zastopniki delojemalcev:

Čepe Adolf, tkalec, Pobrežje-Maribor, namestnik: Mastinšek Franjo, poduradnik uprave mestnih podjetij, Pobrežje-Maribor.

Nadzorni odbor ekspoziture v Celju:

Člani: Zastopniki delodajalcev:

Gologranc Konrad, stavbenik, Celje, namestnik: Golob Karel, mizar, Gaberje-Celje.

Zastopniki delojemalcev:

Lenardon Zvonko, uradnik Ljudske posojilnice, Celje, namestnik: Žagar Janko, delavec Mestne elektrarne, Celje.

Nadzorni odbor ekspoziture v Murski Soboti:

Člani: Zastopniki delodajalcev:

Čeh Franc, trgovec, Murska Sobota, namestnik: Kološa Janez, čevljar, Murska Sobota.

Zastopniki delojemalcev:

Brumec Joško, odvet. koncipient, Murska Sobota, namestnik: Tuš Mirko, organist, Murska Sobota.

Nova samouprava je v kolikor se tiče delodajalcev sestavljena predvsem iz vrst pripadnikov katoliške narodne skupnosti, glede delojemalcev je pa sestavljena iz vrst Zveze združenih delavcev, kar smatramo za najboljšje jamstvo, da bo ta velevažna socialna ustanova za blagor vsega slovenskega delavstva v bodoče služila svojemu višjemu namenu in onemogočila, da se na žuljih našega zavednega delavskega stanu ne bodo redili in ga zastrupljali s tujerodno miselnostjo razni zbornični birokrati.

Naš pokret gre z narodom

K VOLILNI BORBI

Sredi volilnega boja stojimo. Stranke in pokreti, predvsem pa nazori, merijo svoje moči. 11. december naj pokaže, kako se je katera izmed smeri ukoreninila med narodi v državi, s parolami ali pa s stvarnim delom za državno občestvo.

MI NISMO POLITIČNA STRANKA

Mi nismo politična stranka, pa tudi ne pomožna četa katerekoli druge politične organizacije. V boju za zmago 11. decembra zato mi nismo direktno tangirani. Razume pa se samo po sebi, da nam mora biti kot stvarnemu življenskemu pokretu za oblikovanje srečnejše bodočnosti mnogo na tem, da v tem boju ne zmaga reakcija in sterilnost, odeta v varljiva gesla nad trudopolnim delom za resnični družbeni blagor.

Naše članstvo in naši prijatelji dobro vedo, kje je stvarnost in kje so sama doneča gesla. Tudi bodo znali nastopiti proti prevratnim smerem, ki se v tem kratkem razdobju skušajo vgnezditi za razna tuja oporišča. Naše geslo je kakor vedno tudi v teh dneh: **ZZD gre z narodom!**

NAM GRE ZA NAROD

Ne, z nobeno stranko ali stranico mi ne hodimo. Mi gremo neposredno v skupnih vrstah s svojim katoliškim slovenskim narodom. Preiskušane in preiskušane narodu dajemo svojo prepatijo, svojo moč in svoj vpliv. Nam ne gre za zmago strank, nam gre, kar je mnogo več, za zmago vernega našega naroda. Gre nam za ohranitev njegovih tradicij in njegovega samoniklega duha proti tuji invaziji, proti tujim, narodu sovražnim smerem in proti ljudem, ki bi na našem narodnem telesu radi za vsako ceno igrali vlogo zajedalcev-parazitov.

rem in proti ljudem, ki bi na našem narodnem telesu radi za vsako ceno igrali vlogo zajedalcev-parazitov.

V VOLILNI BORBI ABSOLUTNE BREZNAČELNOSTI NI

Kdor tako gleda na trenutna dogajanja, se ne more dovolj načuditi zadnji izjavi g. Gostinčarja v »Delavski pravici«, kjer govori o nekaki absolutni breznačelnosti v sedanjih volilnih borbah. Gospodje okrog »Del. Pravice«, vi izigravate sivolasega starčka, ki očividno ne ve več, kaj dela. S takimi izjavami hočete demoralizirati vaše članstvo in vaše bralce. Vest jim hočete ubiti, bratje boljševizma ste. Načelnost ubijate, da breznačelnost zmaguje.

To, kar je objektivno dobro nas veže vselej samoposebi nase. Tega, kar je hudo, nihče nima pravice storiti, tudi v politiki ne. Nihče nima pravice uničiti narodne skupnosti, narodnih množic demoralizirati, narodnih verskih, kulturnih in drugih vrednot prodajati. Nihče nima pravice, da v lastnem narodu igra vlačugo, ki se iz osebnih in podrejenih partizanskih interesov veže z njegovimi janičarji. Vse eno je, če je to, kje zapisano ali ne.

NAŠ PROGRAM JE V NAŠIH SRCIH

Vemo, da nam bodo prizadeti tudi to izjavo zamerili, zakaj če psu na rep stopiš, zacvili. Nam bodo to naše načelno stališče podtikavali kot politično gonjo. Toda mi jasno povemo: Mi smo daleč od vsake take politike, ki jo vodi nam nasprotni pokreti, nam take politične gonje treba ni. Naše članstvo in naši ljudje imajo osnovni program zapisan v svojih čistih srcih, ki jim v javnem življenju za vsak slučaj s pre-

cizno jasnostjo narekuje, kaj jim je storiti. Naše članstvo čuti s katoliškim narodom in z njim misli eno. Mi zato nimamo svoje politike, za nas vodi politiko narod. ZZD gre zato vselej z narodom in vsaka strankarska propaganda je zanj odveč. ZZD svojemu članstvu ne veže volilne svobode, nasprotnim ne preti po zgledu drugih laži-strokovnih pokretov s terorjem. Za člane ZZD je iz rasti in programa organizacije bitno določeno stališče: **Tudi članstvo ZZD s katoliškim narodom.**

NAŠ PROGRAM IZKLJUČUJE DOSEDANJO POLITIKO

Mi ne gremo s strankami, mi gremo z narodom. Po našem gledanju je strankarsko politično in parlamentarno življenje v sodobnem življenju narodov otrok liberalizma. Mi smo pa vstali k življenju vprav kot odpor proti razkrajajočemu liberalizmu. Njegov protivnik smo! Z mnogimi sorodnimi pojavi v sodobnem svetu vzporedno delamo na njegovi zrušitvi. Rušimo njegovega duha, pa tudi njegove oblike javnega izživiljanja. V našem programu je zato tudi likvidacija strank in parlamentarizma v dosedanji obliki. Če smo pa tako nasprotniki sedanjega političnega sistema, je več kot glupo, očitati nam političnost v dosedanjem umevanju stvari.

MI SMO PROTI STRANKARSTVU

Stranke so se rodile in zrastle na sredobežnih silah liberalizma, mi pa smo usmerjeni samo sredotežno v narodno celoto in proč od njenega drobljenja. Le gnili liberalni strankarski sistem se more igrati tisto laži-demokratično, ki pusti v narodu in državi na (Dalje na 2. strani!)

(Nadaljevanje s 1. strani)

površje in v življenje razne razkrajajoče in demoralizirajoče sile, ki potem celoti v temeljih izpodkopavajo njeno zdravo življenje. Puščati tak sistem je zločin nad domovino. Tako kakor v imenu svobode nikoli ne bomo odpirali ječ morilcem in tatovom, tako po svojih osnovah nikoli ne moremo biti za strankarsko politično življenje, v katerem razvratni pokreti katerekoli smeri pod firmo zlagane svobode odpirajo na stečaj vrata zločincem nad domovino.

NAŠA MISELNOST ZMAGUJE

Po našem prepričanju naša miselnost kljub zafrkavanjem naših nasprotnikov z velikimi koraki osvaja svet. Osvojila ga bo. Z elementarno silo duha bo raztrgala stare vezi.

IZ VOLILNEGA BOJA SE SVITA NOVO OBČESTVENO GIBANJE

Zdi se, da se tudi pri nas prav v tem volilnem boju, kažejo znaki postopnega previdnega prehoda iz razdejavačega liberalizma in partizanskih stremeljenj k zdravi osnovi novega občestvenega gibanja in novih družbenih oblik. Zdi se, da sta si tudi tu nasproti v glavnem dve sili: na eni strani obče državni in vsenarodni pokreti, na drugi razbite in za silo zlepljene partizanske sile propadajočega »demokratskega« liberalizma, razčlenjenega v socializem, komunizem, krščanski in narodni socializem, liberalni nacionalizem itd.

GRE ZA ZMAGO NOVEGA OBČESTVA

V borbi za zmago v starih oblikah parlamentarizma pravzaprav ne gre več za to zmago, ampak gre, če nas ves videz ne vara za zmago novega zdravega življenja, ki naj zraste na ruševinah trilega liberalizma. Duh novega časa gre tudi preko nas in ni mogoče da bi se temu valu karkoli pri nas zoperstavljalo še dolgo dobo. Mislimo, da prav zapišemo, če rečemo ob tem volilnem boju: življenje se bori zoper umirajočo preteklost za zdravo bodočnost.

KONEC RDEČIH LAZI:

Za Novim Sadom, Dubrovnikom in Ljubljano še Belgrad

G. minister za soc. politiko in nar. zdravje dr. Cvetković je razrešil člane belgrajske DZ, ker so tudi v tej zbornici člani sprejeli več sklepov, za katere ni bilo predpisanega števila glasov. Večina odbornikov se se ni udeleževala. Zaradi tega je bil g. minister upravičen razrešiti svojih dolžnosti še ostale člane zbornice ter na njih mesta

Komunist komunistom izprašuje vest

Vodilni funkcionar ameriške komunistične stranke Andrew Smith je bil za boljševiški raj tako navdušen, da je skupaj s svojo ženo zapustil Ameriko in se podal na delo v Rusijo. Boljševiki so ga z veseljem sprejeli in mu nudili razne ugodnosti, ki jih ruski delavci niso prejemali.

Po nekaj letih je zapustil Rusijo in napisal knjigo: »Bil sem delavec v Sovjetski Rusiji«. Prevod te knjige je prinesel tudi »Slovenski dom«.

Ta knjiga je tako pretresljiva, da je na tisoče ameriških komunistov pretrgalo vse vezi z boljševizmom. Zlasti pretresljiv je govor, ki ga je imel Smith pred moskovskim odborom tik predno je zapustil Rusijo. Rekel je to-le:

»Tu so stvari, ki jih delate kar naprej, jaz pa, ki sem komunist ameriškega kova, jih ne morem in ne morem razumeti.

V Ameriki na primer delavci zahtevajo šesturni delavnik. Sovjetska Rusija pa delavcem nalaga šestnajst do sedemnajsturnik, če upoštevamo še sobotnik, kateremu se ni moči odtegniti. Veliko delavcev dela celo v dveh tovarnah po vrsti, da si tako zaslužijo tisto, česar neobhodno potrebujejo.

Pri nas se stranka bori za pomoč nezaposlenim, tu pa brezposelnim ne dajejo ničesar... Celo tisti, ki imajo delo, pogosto umirajo od gladi.

V Združenih državah zahtevajo komunisti zastoj jed za otroke. V Rusiji pa mora najnižja vrsta proletarcev, tista, ki ne zasluži več kakor 40 rubljev na mesec, plačevati najmanj 10 rubljev na mesec za prehrano vsakega otroka. In kaj dajejo tem otrokom? Kos črnega kruha in nekaj pomij!

Amerikanska stranka se je borila za varstvo ženske v industriji. Kakšno varstvo pa uživajo ženske tu, vas vprašam? Uporabljajo se ženske za najtežja ročna dela in za najbolj mučna opravila, dajete pa jim smešno plačo. Njihova stiska je toliko, da se jih mora večina udajati prostituciji, da si tako preskrbe najpotrebnejše za življenje.

V Ameriki zahteva stranka pokojnino za starce, tu pa vidite, kako stari ljudje in celo bolni starci opravljajo najnehvaležnejše posle, če jih sploh marajo vzeti na delo.

Kako je to, da v Ameriki na ves glas zahtevamo odpravo otroškega dela, vi pa na kolhozih in sovhojih uporabljate otroke za najtežja dela od jutra do večera.

imenovati nove ljudi, ki bodo iz svoje srede zbrali upravo in prevzeli svojo dolžnost. Kakor znano, so imeli v belgrajski DZ glavno besedo socialisti dr. Topalovičevega kova.

V Ameriki se komunisti bojujejo za svobodo zborovanja, govora in tiska. V Rusiji ni nobene od teh svoboščin. Ljudstvo ne more z ničemer izražati svojega mišljenja. Vsako opozicijo pometete z oddelki, ki streljajo ljudi.

Pri nas stranka z vso silo ugovarja proti Hitlerju zaradi preganjanja judovske in katoliške vere. Vi pa spreminjate cerkve v hleve! Preganjate tiste, ki skrbijo za službo božjo. Vaši komunisti mečejo kamne in gnoj v cerkvena okna.

Amerikanski komunisti začenjajo stavke in organizirajo proletarce, da bi jim pomagali do boljših življenjskih pogojev. Če pa ljudje pri vas skušajo storiti tako zoper borne plače, ki jim jih dajete, veste prav tako dobro, kakor jaz, kaj se zgodi z njimi.

V Ameriki organizira stranka obrambo malih kmetov, ki ne morejo plačati dolgov, da bi jim ne bilo zaradi tega prepustiti hiš in posestev kapitalistom. V Rusiji pa ste vzeli nesrečnim revnim kmetom vse, pa vam niso nič dolžni. Vzeli ste jim streho, polje, živino, žetev in celo motiko ter jih puščate, da mrjo od gladi.

V Ameriki je stranka dajala pogu-

ma stanovanjskim najemnikom, naj se ne dajo izganjati iz stanovanj. Vi pa mečete na cesto proletarce, čeprav je plačal najemnino, in dajete njegov prostor kakemu uradnjakarskemu izbrancu.

Komunisti v Združenih državah obsojajo Mussolinija in Hitlerja zaradi političnega preganjanja in ker sta onemogočila sleherno obliko ugovarjanja. Zakaj pa vi brez sodbe streljate tiste, ki nasprotujejo vaši vladi?

V Sovjetski Rusiji morajo delavci plačevati za vsak kos papirja, ki jim ga kdo izda, za najmanjšo ugodnost, ki jim je dovoljena, za krušno izkaznico, za vstopnico v parke in v muzeje. Kakšen krik bi vzdignili njihovi tovariši v Ameriki, če bi se kaj takega zgodilo tam!

Na kratko: meni, skromnemu in zavdnemu delavcu se zdi, da vse tisto, kar sem se naučil v Združenih državah sovražiti in proti čemur sem se bojeval, tukaj vlada, in sicer v najbolj osvovalni obliki. In nihče si ne upa vzdigniti glasu proti tej ničvredni vladi, ki divja po republiki proletarcev. Ali mi morda morete razložiti, kako je to in zakaj je tako?«

Kranju ekspozituro borze dela!

Nova Uredba o preskrbovanju nezaposlenih delavcev, ki je postavila gmotno pomoč in preskrbovanje dela nezaposlenim delavcem na popolnoma nove temelje, predvideva tudi reorganizacijo Borze dela in njihovih organov.

Poleg Osrednje Borze dela v Belgradu obstojajo posamezne samoupravne Borze dela na sedežu banovin, za Slovenijo torej v Ljubljani, za katero so predvidene podružnice in ekspoziture v Celju, Mariboru in Murski Soboti. Imenovani kraji predstavljajo važna industrijska središča v naši ožji domovini in je radi tega obstoj imenovanih organov za posredovanje dela v teh krajih vsekakor nujno potreben. Predvideva pa se tudi vzpostavitev poverjeništv Borze dela v Kranju.

ZZD zastopa stališče, da je ta načrt vsekakor pomani-

kljiv. Mesto Kranj s svojo razvito tekstilno industrijo predstavlja namreč eno od najvažnejših industrijskih središč Slovenije, po svoji pomembnosti za delavski stan in svoji razviti industriji vsekakor ne zaostaja za Celjem in Mursko Soboto. Zaradi tega se ne moremo zadovoljiti z vzpostavitvijo poverjeništv Borze dela v Kranju, ker bi tako poverjeništv z ozirom na ozko kompetenco, ki mu je odmerjena po Uredbi, ne moglo zadovoljiti in uspešno rešiti vsa pereča vprašanja delovnega trga v Kranju.

ZZD zato poziva vse mero-dajne činitelje, da skladno s potrebami delovnega trga v Kranju zlasti svoje sile, da dobi Kranj mesto poverjeništv nujno potrebno ekspozituro Borze dela.

Proslava 70letnice grafičarjev

V nedeljo je zaključil slavnostni občni zbor v Ljubljani vrsto zaporednih proslav ob 70letnici organizacije črnih umetnikov. Prisostvovali so proslavam tudi zastopniki iz pokrajine in drugih krajev države. V imenu ZZD je občni zbor pozdravil tajnik centrale ZZD tov. Grebenšek.

Že v soboto zvečer je bila v Delavski zbornici svečana akademija, v Mariboru pa se je v okviru teh proslav vršilo v nedeljo dopoldne slavnostno zborovanje, da grafičarji na ta način dostojno proslavijo

obstoj najstarejše strokovne organizacije.

Tudi Celje ni zaostajalo za Ljubljano in Mariborom. V Celju ima organizacija svoje poverjeništv, kjer so včlanjeni grafični Mohorjeve in dveh drugih tiskarn. Na nedeljskem zborovanju so se tudi ti ob priliki proslave spomnili svojega ustanovitelja Gutenberga. Zborovanje je zelo lepo uspelo in dokazalo, da je slovensko grafičarstvo ozko povezano z ostalimi strankami in organizacijami delavstva in si zato ZZD šteje v čast, da je ta stroka zastopana tudi med njenim članstvom.

SOVJETSKA RUSIJA

ZGODOVINA REVOLUCIJE

(49) Od 1917—1922

(Nadaljevanje.)

V tem času se je v Petrogradu ustavljala samo še posadka v Zimski palači. Ob šestih zvečer so pred portal pripeljali oklopne avtomobile. Straža pred vhodi je bila na mah razorožena. Sedaj so pridrevela motorna kolesa in dva boljševiška komisarja sta prišla z Leninovim poveljem, da mora biti v dvajsetih minutah Zimska palača izpraznjena. Polkovnik je dal dvoimen odgovor. Sedaj so zagrmeli topovi in strojnice zaregljale. Oficir knez Tumanov je bil na mestu umorjen. Njegovo truplo so vlačili po ulicah, končno pa ga vrgli v vodo. Ko je vojna ladja prišla zimska palača obmetavati s številnimi izstrelki, je na strehi zimske palače kmalu zavihrala bela zastava. Provizorna vlada se je vdala. Ministre so zvezali, pretepali kot počestne pobaline ter jih odvedli v trdnjavo Petro-Pavlovsk. Mnogo oficirjev so pustili na svobodo, pa so se morali zavezati, da se ne bodo več borili proti sovjetom. Najhujše je bilo z ujetimi ženskimi bataljoni. Rdeči gardisti so jih vlačili v vojašnice. Nekaj žensk je izvršilo samomor. Mnogih ni bilo nikdar več videti. Sami si lahko predstavljamo, kaj je z ubogimi žrtvami surova boljševiška soldateska počenjala. Maščevanje, maščevanje, kri, kri, to je bilo geslo po ulicah razgrajajoče drhali. 7. november je bil začetek velike ruske revolucije, ki bo tekot let povzročila strašno prelivanje krvi.

Lenin je revolucijo skrbno pripravil. Ničesar ni izpregledal, da celo dan je

vnaprej določil. Bil je to dan pričetka vsruskega sovjetskega kongresa. Takoj po padcu Kerenskega vlade naj nastopi novi, vseskozi boljševiški kabinet.

Na kongres je prišlo 670 delegatov, 380 boljševikov, 180 levičarjev, v ostalem pa menjševiki raznih struj. Prva seja se je pričela 6. novembra 1917 ob enajstih zvečer in je trajala vso noč do šestih zjutraj. Med tem ko so se tu vrstile brezplodne debate, je boljševiški vojaško-revolucijski komite zavzemal glavno mesto. Ko je Lenin trdno sedel v sedlu, je zakonodajni stroj pričel delovati. Nihče si ni privoščil počitka, mrmrajoče množice tam zunaj je bilo treba pomiriti s kolikor mogoče lepimi obljubami. Zato pa ven z dekreti, ki so imeli težke posledice, izdani z neverjetno preprostostjo, da je celo sam Trocki moral priznati: »V mrzličnosti zakonodajnih ustvarjanj je nastalo mnogo napak in protislovij.« Delegati so volili nove ministre. Beseda minister pa je učinkovala na Lenina kot rdeč plašč na bika. Po dolgotrajnih razpravah je bila končno določena označba »ljudski komisar«. Tozadeveni dekret je bil 10. novembra objavljen:

»Do vpoklica konstitucionalne zbornice bo vladala državo delavsko kmečka vlada, ki se imenuje svet ljudskih komisarjev.

Svet ljudskih komisarjev sestoji iz sledečih oseb: Predsedstvo Lenin, notranje zadeve Rykov, Miljukov poljedelstvo, Šlapnikov delo, Krilenko vojska, Nogin za trgovino, Lunačarski za ljudsko vzgojo, Trocki zunanje zadeve, Lomov pravosodje, Stalin nacionalne zadeve itd.

Menjševiki niso dobili nobenega portfelja, v vladi so sedeli sami pristni boljševiki. Z ostrimi protesti so nekomunistični

delegati takoj zapustili kongres ter ustanovili »Odbor za rešitev domovine«. Celo stari mojster Plehanov se je odtrgal od Lenina, a tudi mnogi zastopniki mestne dume so odklonili popolnoma boljševiško vlado.

8. novembra 1917 so si štiri vlade prisvajale oblast nad Rusijo: vojaški diktator Kornilov kot monarhist, Lenin kot boljševik, Kerenski kot ministrski predsednik provizorne vlade in pa menjševiki s svojim komitejem za rešitev domovine. Vse štiri vlade so izdajale dekrete, odpošiljale telegrame na fronto in zahtevale od državljanev brezpogojno pokorščino. Ubogo ljudstvo se v tej veliki zmedni ni spoznalo. Kdo bo končno ostal zmagovalec? Boljševiki so bili seveda prepričani, da so že gospodarji položaja. V palači Smolny so delali noč in dan. Ministri so spali na tleh in to le po nekaj ur. Lenina sestra jih je oskrbovala z jedilom. Med tem ko so ministri hlastno gotali obložene kruhke, so diktirali nove zakone, metali ljudstvu pesek v oči, vojakom pa so morali usta mazati z medom. Boljševiki se bodo mogli držati na krmilu samo, ako si bodo znali pridobiti naklonjenost vojaštva. Zato so takoj proklamirali konec vojne. Vojne sito vojaštvo na fronti je z radostjo pozdravilo sledeči dekret:

»Delavsko kmečka vlada predlaga vojskujočim se narodom in njihovim vladam, da se takoj prične s pogajanjem za pravičen, demokratičen mir. Pod takšnim mirom vlada razume mir brez aneksij tujega ozemlja, brez osvojitve tujih narodov in brez vojne odškodnine. Nadaljevati vojno zato, da bi male narode porazdelili med velike in bogate, bi bil zločin na človeštvu. Vlada odpravi tajno diplomacijo in je

trdno odločena vsa pogajanja in razprave voditi javno pred celim narodom. Vlada predlaga vsem narodom in vladam vojskujočim se držav takojšen sklep premirja.«

Takšne besede so ugajale in vsakdo, ki ljubi pravico, jih je moral samo pozdravljati. Kakšno stališče pa je k temu zavzela ruska armada in kakšno zaveznika Anglija in Francija? Ali bo Nemčija ponudbo sprejela?

Kerenski se še ni vdal. Iz neznanega bivališča je še vedno kot ministrski predsednik in vrhovni poveljnik izdajal 11. novembra svoja povelja, zlasti, da naj se za vsako ceno fronta drži. S 1600 zvestimi Kozaki se mu je posrečilo, da je zasedel Gačino in Carskoje Selo ter prodiral proti Petrogradu.

Boljševiki so mu poslali nasproti kar 16.000 rdečih gardistov. Sedaj je Kerenski poskušal s pogajanjem za sporazum med boljševiki in menjševiki. To oklevanje pa je Lenin izkoristil. Hitro je svoje čete reorganiziral. V bitki pri Gačini je bila usoda Kerenskega končno veljavno zapečaten. Le s težavo in skrajno drznostjo si je mogel dosedanj rdeči car rešiti golo življenje. Oblast menjševikov se je zrušila.

Ko je brzovav sporočil na fronto dogodka 7. novembra, so boljševiški vojaki vrisali od veselja monarhisti in menjševiki pa so bili porazno razočarani. Že po nekaj dnevih so pri vseh nolkah nastali krvavi pretepi, ki so se razvili v pravcato anarhijo. Sedaj je sledil vladni poziv: »Vojaško-revolucijski komite poziva vojske, naj pazno zasledujejo, kakšno bo zadržanje v poveljujočem štabu.

Z delavskih bojišč

Iz centrale

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani je izdal brošuro: »Pravice delavcev«, katero je priredil ravnatelj g. dr. Bohinjec. V brošuri so na 179 straneh na lahko razumljiv način opisane posamezne določbe zakona o zavarovanju delavcev in drugih predpisov. Knjižica je važna za delavce, delodajalce, občine in dr., ki imajo opravka z delavskim zavarovanjem. Dobi se pri vseh uradovih poslovalnicah za ceno din 5.—.

Ajdovec

Dne 13. novembra bomo imeli pri nas občni zbor, na katerega vabimo vse naše člane in somišljenike. Na dnevnem redu imamo razna važna vprašanja in se bo občnega zbora po možnosti udeležil tudi zastopnik centrale, ki nam bo gotovo dal primerne nasvete, da z zastavljanjem vseh svojih sil izgradimo našo krajevno organizacijo ZZZD v krepko postojanko zavednega slovenskega delavstva.

Jesenice

Članski sestanek se je vršil v nedeljo dne 30. oktobra ob pol 10 dopoldne. Udeležba je bila še kar zadovoljiva. Sestanek je vodil predsednik tov. Rajnar, poročilo je pa podal predsednik okrožja tov. Ažman. Iz tega poročila posnemamo zlasti to, da se je s podjetjem KID dne 28. oktobra dosegel še kar zadovoljiv sporazum glede donajanja tople hrane v tovarno po svojcih. Tovarna bo izdala nova določila glede tega. — Na sestanku so bila razglašena imena organizacijskih zaupnikov, ki tvorijo zaupniški zbor. Od dela zaupnikov bo marsikaterokrat odvisen uspeh organizacije v korist delavstva. Zaupniki naj zato vršijo svoje posle kar moč, čim vestno in naj pokažejo največjo agilitet. Na zaupnike je v debati apeliral tov. Gaser, naj bodo res možje na svojem mestu. — Tov. podpredsednik centrale Pirih, ki je zastopal centralo, je podal poročilo o važnosti, da so naše delavske organizacije v živi zvezi z ostalim slovenskim katoliškim pokretom. — Članstvo je bilo na sestanku opozorjeno, da naj javi takoj vsak slučaj eventualne volilne grožnje, kakor se je v nekaj slučajih že ugotovilo, da se take protizakonitosti v kati zatro.

Kranj

V nedeljo, dne 30. X. ob 9. uri se je vršil v dvorani Ljudskega doma dobro obiskan članski sestanek krajevene organizacije ZZZD. Sestanek je počastil s svojo udeležbo tudi g. dekan Škrbec. O stanju gibanja za novo oz. izboljšano kolektivno pogodbo tekstilnega delavstva v Sloveniji je poročal kot zastopnik centrale tov. Breznik, ki je podčrtal pomankljivosti in nejasnosti obstoječe pogodbe ter da so delodajalci tekstilne stroke v načelu pristali na pogajanja. Dejal je, da gre za tekstilno delavstvo in ne zato, da si ta ali ona organizacija trka na prsa, češ mi obljubljam več, ker nismo samo za zboljšanje, temveč zato, da se pogodba sploh odpove. Čeprav ZZZD še ni sodelovala pri sklepanju pogodbe leta 1936. in je ta pomankljiva, vendar smatra, da se jo ne sme popolnoma zavreči in končno ostati brez pogodbe in v nevarnosti, da ostanejo delovni pogoji za dalj časa neurejeni, temveč je treba napeti vse sile, da se pogodba zboljša po tozadevnih sklepih konferenc v Kranju, Ljubljani, Celju in Mariboru.

V debati je g. dekan Škrbec svaril delavce, da ne nasedajo brezvestnim demagogom, kakor se je to zgodilo leta 1936, ko so jih komunistični hujskači po polomljeni stavki pustili na cedilu in delavstvo še danes trpi na posledicah teh nepremišljenih dejanj. Samo z resnim strokovnim delom si delavci lahko izboljšajo svoj položaj in se morajo zato strniti v svoji stanovski strokovni organizaciji, ki s svojim delom dokazuje, da se res briga za blagor delavstva in ne gre med delavstvom s praznimi obljubami.

Za njegova lepa in kremenita izvajanja je žel g. dekan burno odobravanje.

Ptuj

V nedeljo, dne 30. oktobra 1938 se je vršil članski sestanek v gostilni Antolič, kjer je dal predsednik krajevene organizacije obširno poročilo o delovanju in uspehih organizacije. Apelaril je na delavstvo, da se potrudijo in gre na delo za pomnožitev organizacije. Posebno v naših dveh tekstilnih tovarnah bi bilo neobhodno potrebno, da se delavstvo polnoštevilno organizira. Glede mestnih delavcev je tov. predsednik ugotovil, da se prične pogajanja z merodajnimi faktorji radi kolektivne pogodbe, kar bi pomenilo velik uspeh za naše delavstvo in tudi organizacijo. Naša ZZZD napenja vse sile, da doseže za delavstvo čim bolj ugodno kolektivno pogodbo.

tivne pogodbe, kar bi pomenilo velik uspeh za naše delavstvo in tudi organizacijo. Naša ZZZD napenja vse sile, da doseže za delavstvo čim bolj ugodno kolektivno pogodbo.

Komenda

Stavbinci iz Komende gredo v nedeljo, dne 13. t. m. na skupni sestanek ZZZD v Groblje. Sestanek bo ob pol 10. uri dopoldne. Naslednjo nedeljo 20. t. m. imamo sestanek doma v stari dvorani ob 8. uri zjutraj.

Polzela

Nimamo še motorjev, da nahranimo z njimi človeški organizem.

V naši tovarni je namreč bilo strojniku in nekim drugim delavcem prepovedano, da jim donajajo z doma tople hrane. Za to mero se imamo zahvaliti našemu vratarju, ki se sklicuje na to, da ima preveč dela z dostavljanjem hrane, ker je itak baje že pri vratih preobremenjen. Vendar moramo ugotoviti, da dela strojnik 12 do 14 ur dnevno, vratar pa 12 ur in ima ta priliko, da se v tem času večkrat preskrbi s toplo hrano. Zaradi tega smatramo, da bi bil strojnik pri svojem težkem delu bolj upravičen, da tudi on dobiva od doma tople hrane. Razen tega je vratar spričo predsednika obratnih zaupnikov pred vodstvom tovarne zadrževal, da ga žalijo nekatere žene. Jasno je, da mu včasih katera zabrusi kakšno krepko v obraz, če jih ugovarja z raznimi nepristojnimi izrazi.

Mislimo, da bo imelo vodstvo tovarne toliko socialnega čuta in skrbi za delavcevo zdravje, da bo to odredbo glede dostavljanja hrane umaknila. Obračamo se na vodstvo tovarne s tozadevno prošnjo v prepričanju, da bomo tudi uslišani.

Našo tovarno je zapustil predelavec g. Ejzl. Sicer je menda vložena prošnja na bansko upravo za podaljšanje roka oz. dovoljenje za bivanje v Jugoslaviji. Ker neke ženske govorijo, da je šel predsednik in namestnik obratnih zaupnikov zato v Ljubljano, da bi spravili Endla Riharda iz tovarne, moramo ugotoviti, da je to laž in bomo raznašalke takih vesti v bodoče klicali na odgovor.

Murska Sobota

Občni zbor podružnice ZZZD!

V nedeljo, dne 30. oktobra t. l. se je vršil ob 11. uri dopoldne v Murski Soboti v organizacijskih prostorih v Delavskem domu občni zbor naše krajevene organizacije, katerega se je udeležilo okoli 100 delavcev in delavk; zlasti velika je bila udeležba tovarniških delavk iz tovarne perila g. Šiftarja. Iz druge tovarne ni bilo nobene delavke. Po izjavah podjetnika sklepamo, da on nima nič proti organiziranju svojih delavk in bi tako dobili vtis, da so delavke brezbrizne in nedostopne za uspešno agitacijo ter pritegnitev v organizacijske vrste. Vemo pa, da je med njimi večina takih, ki bi radi prišle, a se ne upajo ... Pogum in odločen nastop je organiziranih delavk bo razblijal strah omahljivosti, da bodo v bodoče skupno s svojimi sodelavkami korakale v boju za svoje pravice.

Občni zbor je vodil tov. Novak, ki je v prvih besedah pozdravil zastopnika centrale tov. Luzarja ter tov. Casarja, uradnika tukajšnje borze dela in vse ostale prisotne delavce in delavke.

Iz poročila odbora je razvidno, da ima podružnica danes 166 članov in članic; od teh je največ tovarniških delavk. Ostali so zidarji, tesarji, opekarniški delavci, navadni stavbinski delavci, nekaj obrtniških pomočnikov in vajencev ter eden vrtnar. V prvem letu svojega obstoja je podružnica imela več sestankov in zborovanj, na katerih je bilo včasih precej živahno. Glavno delo odbora je bila izvršitev zadane naloge, da se število članstva poveča. Čeprav je imel odbor s tem velike težave, lahko danes rečemo, da je organizacija v tem nem letu zelo napredovala in je danes že tako močna, da lahko nastopi v odločilen boj proti nepravilnim postopkom delodajalcev. Dokaz za to je pristanek nekih podjetij za kolektivno pogodbo, ki bo v kratkem izvedena.

Sledil je govor tov. Luzarja, v katerem je strokovni tajnik ZZZD obširno popisal pravice ročnega delavstva, njihove minimalne plače, odtegljaje itd. ter s tem nazorno podal razliko delavskih plač v našem kraju. Iz tega govora lahko sklepamo, da je naše delavstvo najslabše plačano ne samo v Sloveniji, ampak celo v Jugoslaviji. Da, delavci v Murski Soboti in okolici so pravi moderni sužnji. Njihove pravice se teptajo do najnižje stopnje. Njihove plače so tako slabe, da si delavstvo po drugih krajih niti ne more zamisliti take malenkostne plače, kakor je more naše delavstvo prejemati. Nihče ne

more tega verjeti, dokler se sam ne prepriča, kakor se je o tem prepričal tov. Luzar. Nujno je torej treba pri nas močne organizacije, ki bo vse te nepravilnosti na mah popravila ter delodajalca pozvala pred oblasti, če se to stanje ne bo skoraj popravilo in izboljšalo. Tov. Luzar je tudi obiskal obe tovarni perila in ugotovil, da je v prostorih, kjer delavke delajo, mnogo nehygienskih objektov in naprav. Jasno je, da se ni mogoče brigati drugemu za interese delavstva, kakor pa ravno organizaciji, katero mora vsak naš delavec pozdraviti in v njej sodelovati. Centrala se bo potrudila ter izdelala osnutek za kolektivno pogodbo, katerega bo poslala podjetju na vpogled. Kolektivna pogodba se bo naredila samo v podjetju, kjer je večina naših članov.

Sledile so volitve. V odbor so bili soglasno izvoljeni sledeči člani in članice: Pavlinjek Karel, Vrtarič Ana, Titan Helena, Sinic Marija, Lutar Marjeta, Glažar Terezija, Čačovič Ignac, Čontala Emilija, Serec Marjeta, Talaber Jožef, Marič Alojzija, Časar Irena in Jauk Fridrih.

V slučajnostih se oglasi k besedi tov. Časar, ki ostro kritizira delavce in delavke, ki nimajo toliko skupne zavesti, da bi pomagale povečati število članstva. Mišljijo, če so njihove plače za 2 din boljše, da potem že spadajo v »višje kategorije« ter se morajo razločevati od drugih svojih sodelavk, ki so slabše plačane.

Tov. Novak opozori vse navzoče, naj bodo vestni v izpolnjevanju svojih stanovskih dolžnosti. Vaše delo naj bo vsikdar vzorno narejeno, ker dobro delo služi dobro plačo.

Sledila je kratka debata, kjer so delavci in delavke stajali strok. tajniku ZZZD različna vprašanja, na katere je on natančno in vestno odgovarjal. Iz obrazov prisotnih se je bralo, da so popolnoma zadovoljni s potekom občnega zbora, zlasti pa so veseli govora tov. Luzarja, na podlagi katerega si je lahko vsak ustvaril točno sliko o svojem položaju.

Ob pol dveh popoldne je tov. Novak zaključil obni zbor.

Maribor

Skandalozno postopanje samovoljnih skladiščnikov.

V tukajšnji tekstilni tovarni E. je neki skladiščnik s kvalifikacijo pomožnega delavca, v katerega službeno področje spada izdajanje materiala posameznim delavcem radi obdelave. Svoje »nadrejenosti« pa uveljavlja tako, da daje svojim protežirancem stalno tak material, pri katerem je delo lahko in razmeroma dobro plačano, a onim, ki mu niso pri srcu servira slabo delo in jih pri tem še zafrkava, kar preide pogostoma mere dostojnosti. To njegovo krivično postopanje se najbolj občuti v osnovnici in sukalnici, a nam se zelo čudno zdi, da vodstvo obrata ta dejstva ne opazi, odnosno, temu ne napravi konec, kajti z neenako razdelitvijo materiala se napravi vtis, da so temu gospodu organizirani delavci neljubi in jih smatra še za manj sposobne, če zaslužijo pri normalnem delovnem času manj kot njegovi ljubljenci, kar pa pri taki razdelitvi dela ni čudno.

Z naše strani povemo temu gospodu na uho, da se bomo z vsemi sredstvi zavzeli za to, da se delavcem ne bo delala krivica ter smo odločeni v ponovnem slučaju napraviti primerne korake na merodajnih mestih.

Pozivamo vse prizadete delavce, da nam javijo vsak ponovni primer takega postopanja.

Novo mesto

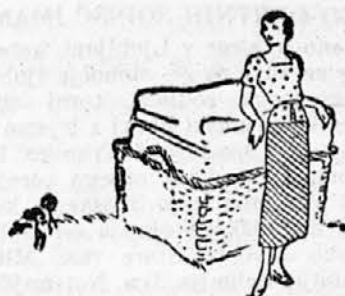
Po dolgem času smo imeli pri nas zopet članski sestanek, ki je bil tako lepo obiskan kakor še nobenkrat. Saj so se udeležili sestanka nekateri člani celo iz dve uri oddaljenih krajev.

Kot zastopnik centrale se je udeležil sestanka tov. Luzar iz Ljubljane, ki nam je v svojem govoru orisal pomen in namen organizacije in dokazal, da je v krajih, kjer so delavci 100% organizirani njihovo stanje mnogo boljše, kakor je naše, ker še ne poznamo tako globoko program organizacije in posebno še, ker je nekaj delavcev, ki čakajo, da jim bomo kot organizacija prej pripravili boljši položaj, kakor pa da bi oni postali naši člani.

Vsako, ki je v nedeljo slišal predavanje zastopnika centrale ne bo ostal samo bodoči zvesti član, ampak bo ob vsaki priliki dokazoval svojim sodelavcem, da brez boja ni in ne bo delavcu nihče nudil dobrane in prav radi tega mora biti v našem kraju sleherni delavec v naši organizaciji; nato šele moremo računati, da bo uspeh naših intervencij podoben drugim, n. pr. v Podturnu, kjer so delavci, kakor eden mož za organizacijo. Prav te delavce oz. podružnico smo si mi vzeli za vzgled.

O novicah, kakor tudi o intervencijah pri posameznih podjetjih za nekatere delavce, ki so na plači prikrašani in o uspehih, bomo poročali prihodnjič.

Lepo in dobro ohranjeno perilo,

če vzameš vedno
SCHICHTOVO
TERPENTINOVNO MILO

...In za namakanje žensko hvalo

DROBNE DOMAČE

Cena in poraba sladkorja pri nas in drugod. V Jugoslaviji stane 1 kg sladkorja 15.— din in porabi vsak prebivalec naše države na leto samo 4.5 kg sladkorja. Vse surovine, ki se rabijo za pridelovanje sladkorja pridelamo doma, toda kljub temu je sladkorna industrija vedno v krizi in je danes na isti stopnji kot leta 1918. Kriva je težnja tovarnarjev, ki hočejo iz sladkorne industrije izbiti čim večji dobiček. — Naj navedemo, koliko se porabi in po kakšni ceni se prodaja sladkor po drugih državah. 1 kg sladkorja stane na Danskem 4.08 din, vsak Danec pa zato porabi letno 50 kg sladkorja; v Angliji stane 1 kg sladkorja 3.74 din, na vsakega Angleža odpade letno 49.6 kg, medtem pa v Italiji, kjer je sladkor drag in stane 1 kg 14.20 din, zneso potrošnja samo 7 kg na prebivalca. V Bolgariji stane 1 kg 12.32 din, na osebo odpade 3.6 kg; v Albaniji pa stane 12.15 din, potroši pa ga oseba samo 3 kg letno.

Tramvajski promet o Vseh svetih. Kako potrebna je bila nova tramvajska proga k sv. Križu, se je izkazalo že meseca oktobra, ko so se ljudje v množicah vozili na to pokopališče. Na dan Vseh svetih pa je ta proga dosegla promet, kakor nikdar nikoli nobena tramvajska proga v Ljubljani. Na pokopališče so vozili prav iz vseh smeri neposredno, tako z Viča, dolenske proge kolikor je še, iz Most in iz sredine mesta. Na pokopališče je dovažalo ljudi 37 motornih voz s 7 priklopnimi. Skoraj redno so bili vsi vozovi tja in nazaj nabit polni. Natančno število potnikov k sv. Križu je težko ugotoviti, ker jih še štejejo. Seveda gredo ta štečila v velike desetisoče. Kljub temu pa so bili vsi avtobusi nabit polni.

Tovarna kemičnih izdelkov v Hrastniku je na podstavi sklepe obnega zbora z dne 24. maja 1938 zvišala delniško glavnico od 625.000 na 5.000.000 din, glavnica je razdeljena v 10.000 delnic po 500.— din imenske vrednosti. V zvezi s tem je tudi potrjena izprememba pravil.

Neke vrste živinska malarija je brzkone tajinstvena bolezen, ki se je pojavila pred dvema tednoma pri 18 uslužbencih mikrobiološkega zavoda na živilozdravniški fakulteti zagrebške univerze. Raziskavanje te tajinstvene bolezni vodi vseučiliški profesor dr. Thaler. Nekateri bolniki so že okrevali, pa so dobili ponovno vročinske napade, da celo v tretje. Po preiskavi krvi so se pokazali znaki, da utegne biti bolezen neke vrste živinska malarija.

Uporabo domačih pogonskih sredstev za gonilne in stabilne motorje so začeli propagirati tudi v naši državi. Nedavno je bilo na daljših progah v Srbiji in v Sremski nekaj takih poskusov, ki so se vsi dobro obnesli. Zato bo naša država ponovno začela širiti smisel za uporabo domačih pogonskih sredstev po zgledu drugih držav, ki so v tem pogledu že mnogo pred nami. Francija, Italija, Švica in severne države so dale razne olajšave za tista vozila, ki uporabljajo domača pogonska sredstva. V prvi vrsti prihaja v poštev lesni plin. Posebnega pomena je ta novost za tiste države, ki morajo za nakup bencina in petroleja izvažati precej valut.

Pridobivanje nafte v Jugoslaviji. V Medjimurju so v prvih osmih mesecih letošnjega leta pridobili že 741 ton nafte.

Sestanki in zborovanja.

V NEDELJO, DNE 13. NOVOBRA:

AJDOVEC: občni zbor ob 11 dopoldne. MIRNA PEČ: sestanek članstva ob 7 zjutraj v običajnih prostorih.

GROBLJE: sestanek članstva ob 1/2 10 dopoldne.

Zapisana pravica

KOLIKO OBRTHNIH SODIŠČ IMAMO?

Samo eno in sicer v Ljubljani, katerega delokrog se razteza na območje ljubljanskega okrajnega sodišča, torej obsega skoro ves Ljubljanski okraj z izjemo dela Notranjske, ki spada pod Vrhniko. Delokrog Obrtnega sodišča obsega torej vse kraje, ki leže med mejo litijskega, kočevskega in kamniškega okraja od Dola ob Savi preko Javorja, Stare vasi, Mlačevskega, Lipnja, Zelimlja, Iga, Notranjih gor, Loga, Sv. Katarine, Medvod, Šmarne gore pod Rašico in pod Trzinom. Kraji: Drenov grič, Podpeč, Preserje, Borovnica itd. spadajo pod Vrhniko, Smlednik pod Kranj, Rašica, Trzin, Domžale pod Kamnik, Žalna pod Višnjo goro, Turjak pod Velike Lašče.

KATERI SPORI SPADAJO POD OKRAJNO SODIŠČE?

Pred ta sodišča spadajo v prvi vrsti vsi spori iz službenega razmerja, hišnih po-

slov, dninarjev, poljedelskih in gozdnih delavcev, hišnih čuvajev. Ti spori se tudi v območju ljubljanskega Obrtnega sodišča ne morejo reševati pred Obrtnim sodiščem, marveč pred Okrajnim sodiščem.

Poleg tega se rešujejo pri okrajnih sodiščih tudi vsi spori iz službenega razmerja delavcev in nameščencev, ki ne presegajo din 12.000. Le na območju ljubljanskega okrajnega sodišča se rešujejo ti spori pred Obrtnim sodiščem.

Obrtni zakon našteva, da spadajo pred Obrtno odnosno Okrajno sodišče:

1. spori zaradi plače, začetka in konca službenega razmerja, odpovedi, nadure ter vajeniškega in delovnega odnosa sploh.
2. spori glede izdajanja in vpisovanja s poselske knjižice, spričevala ter škode, ki bi nastali iz teh naslovov.
3. spori glede odpovedi in izpraznitve stanovanj ter drugih predmetov, ki jih dobiva delavec od delodajalca brezplačno ali proti odškodnini v zvezi z njegovo službo.

SONCE IN SENCE DOMA IN DRUGOD

Doma

Stojadinovič-Kjusejvanov.

V Niški banji sta se sestala ministrski predsednik Bolgarske g. Kjusejvanov in dr. Milan Stojadinovič. Prijateljski sestanki obeh državnikov je bil namenjen solunskemu sporazumu. Oba državnika sta ugotovila popolno solidarnost in soglasje med jugoslovansko in bolgarsko politiko v duhu pakta o večnem prijateljstvu med obema državama. Obe državi želita, da se razvijejo med njima še boljše odnose. Na sestanku je prišlo tudi do sporazuma o podrobnostih glede gospodarskih zvez med obema državama.

Nova cerkev v Mariboru.

V Magdalenski delavski koloniji je bila v nedeljo pomembna cerkvena slovesnost; prevz. g. škof dr. I. Tomažič je blagoslovil novo cerkev sv. Rešnjega telesa. Da je bila cerkev zgrajena v tem delavskem okraju dokazuje, da se naš delavski stan ni odtujil od svojega naroda, temveč je ostal veren in odklanja vse tuje rodne brezbožniške težnje raznih izkorenjencev.

Volilno gibanje.

Volilna agitacija je že precej živahna. JRZ je imela v nedeljo več shodov. V Petrovgradu je govoril predsednik dr. Stojadinovič 40.000 glavi množici, ki ga je burno pozdravljala, v Paračinu pa minister dr. Korošec. Dr. Korošec so ob vsakem stavku njegovega govora prekinjali navdušeni medijci. V imenu Slovencev je množico pozdravljala g. senator Smodej.

V Kumanovem je minister Stošovič govoril pred 10.000 poslušalci, ki so vsi odobraval politiko vlade. Nadaljni shodi so se vršili ob udeležbi velikanskih množic v Leskovcu, Prištini, Ivanjici, Ključu in Kninu. JRZ je tudi že sestavila svojo kandidatno listo. V Sloveniji bodo na državni listi dr. Stojadinoviča kandidirali:

VOLIVNO OKROŽJE I.

Brežice: Tratnik Josip, župnik. — Namestnik: dr. Jesenko Rok.
Celje: Mihelič Alojzij. — Namestnik: Turnšek Pongrac, župan.
Dol. Lendava: dr. Klar Franc. — Namestnik: Horvat Anton.
Dravograd: Gajšek Karel. — Namestnik: Kugovnik Jurij.
Gornji grad: Steblovnik Martin, predsednik Kmetijske zbornice. — Namestnik: Kotnik Zorko.
Slov. Konjice: dr. Sešek Maksim, zdravnik. — Namestnik: Napotnik Matija.
Laško: Bitenc Mirko, profesor. — Namestnik: Deželak Matevž.
Ljutomer: Snoj Franc. — Namestnik: Stuhec Alojzij, posestnik.
Maribor, desni breg: Koban Franc, kmet. — Namestnik: Ferik Josip.
Maribor, levi breg: 1. Žebot Franjo, 2. Špindler Josip. — Namestnik: 1. Wurzinger Ivan, 2. Poljanec Ludovik.
Murska Sobota: Bajlec Franc, odvetnik. — Namestnik: Vezir Geza.
Ptuj: Kranjc Marko. — Namestnik: Janžekovič Alojzij, posestnik.
Slovenj Gradec: Theuerschuh Ivan, ravnatelj meščanske šole. — Namestnik: Novak Anton.
Šmarje pri Jelšah: dr. Ogrizek Anton, odvetnik. — Namestnik: Turk Ivan.

VOLIVNO OKROŽJE II.

Črnomelj: dr. Koce Jure, tajnik zbornice TOI, Ljubljana. — Namestnik: Nemanč Josip.
Kamnik: Štrcin Ivan, posestnik. — Namestnik: Nande Novak, gostilničar.
Kočevje: Rigler Alojzij. — Namestnik: Strnad Josip.

Kranj: Brodar Janez, posestnik. — Namestnik: Majerič Ivan, banski svetnik.

Krško: dr. Miha Krek, minister. — Namestnik: Likar Josip, inženier.

Litija: dr. Lavrič Jože, tajnik Kmetijske zbornice. — Namestnik: Pevac Ignac.

Ljubljana-mesto: 1. dr. Korošec Anton, 2. dr. Golia Adolf, generalni tajnik Zveze industrijcev. — Namestnik:

1. Mašič Pavle, višji kontrolor na železniški direkciji v Ljubljani; 2. Kavka Karel, stavebenik.

Ljubljana-okolica: 1. dr. Korošec Anton, 2. Stare Miloš, odvetnik. — Namestnik: 1. Smersu Rudolf, pravni referent OUZD, 2. Hren Ignacij, industrialec.

Logatec: Gabrovšek Franc, ravnatelj Zadržne zveze. — Namestnik: Rudolf Jože.

Novo mesto: dr. Kulovec Franc, senator. — Namestnik: Weble Demetri, odvetnik.

Radovljica: dr. Šmajd Albin, odvetnik. — Namestnik: Markež Valentin.

Škofja Loka: Dolenc Ivan, ravnatelj učiteljskega. — Namestnik: Debeljak Franc.

Opozicija ne more nikamor naprej. Predvsem se še niso mogli poravnati in sporazumeti radi kandidatnih list. Zato je dr. Kramer bil zopet v Zagrebu in Beogradu. V splošnem vlada v opoziciji zmešnjava, ker Mačkovci ne morejo JNSarjev, ti pa zopet ne Mačkovcev. Iz JNS sta zato izstopila njena predstavnika na Hrvaškem dr. L. Hanžek, in J. Cvetič ter odšla h predsedniku vlade dr. Stojadinoviču, da jima dovoli aktivno sodelovanje, nakar sta v imenu svojih pristašev podala za javnost daljšo izjavo, da se jim naj vsi pristaši JNS na Hrvaškem priključijo ter bosta kandidirala na listi dr. Stojadinoviča.

Volilšč bo po vsej državi 7.260 od tega v Sloveniji 637.

Drugod

Romunija.

V Romuniji je uveden korporacijski (stanovski) sistem. S tem je Romunija stopila v krog totalitarnih držav in bo odslej imela le eno politično stranko.

V Bukarešto je prispel naš knez namestnik Pavle radi obiska pri Rumunskem kralju Karlu, da se pogovorita o novem političnem položaju, ki je nastal po monakovski konferenci.

Češkoslovaška.

Madžarske čete zasedajo ozemlje, katero mora Slovaška po razsodbi dunajske konference odstopiti. Ozemlje je malo manjše kakor Slovenija in ima približno toliko prebivalcev, kakor Slovenija. Okrjnena Češkoslovaška bo imela sedaj okoli 100.000 km² in nekaj čez 10.000.000 prebivalcev.

V Karpatski Ukrajini bo nemška »fronta dela« izvedla najnujnejša dela. Skozi vso CSR bodo zgradili Čehi tisoč km dolgo cesto. Razen tega nameravajo Nemci sporazumno z CSR zgraditi skozi Moravsko avtomobilsko cesto za direktno zvezo Berlina z Dunajem čez češko ozemlje. Cesta bo dolga kakih 60 km in ne bo na njej češke carinske kontrole.

Poljska.

V vzhodnem delu Galicije je prišlo do nemirov in krvavih pretepov med Poljaki in Ukrajinci. Policija je razgnala demonstrante in izvršila številne aretacije.

Francija.

Francoski min. predsednik je povabil angleškega v Pariz, da se pomenita o vseh

BELEŽKE

USMILITE SE UBOŽCA!

Zadnjič smo poročali, kako je list »Proboj« originalen po prepisovanju. Tudi to pot moramo ponovno ugotoviti: »Proboj« je ostal v prepisovanju sebi zvest. Posnel je: »Slovenskega delavca«, »Gorenjca«, »Slovenca«, »Slovenski dom«, »Dejanje«, »Domoljub«, »Mariborski večernik«, »Kočevskega Slovenca«, »Narodno obrano« in končno še »Neue Züricher Zeitung«.

Zares v srce sega zato siromakova prošnja in edin samostojen vzdih: Dopisujte v »Proboj«! Usmilite se ubožca vsaj njegovi vesti!

RAZGLEDE S TUNJIC

Tunjice so prelepa zemlja poleg Kamnika. Po njih se spreha naš urednik, kakor pravi »Proboj«, in upravičeno lahko občuduje lepoto stvarstva božjega in dežele slovenske. Prekrasen razgled je od tam od cerkve Sv. Ane in obzorje jasno in resnično široko tako, da se uredniku »Proboja« in piscu njegovega članka: »Proti panslavizmu« v Ljubljani, Pletršnikova ulica št. 24, niti ne sanja ne. Kdo bi mu zato zameril, če misli, zaplankan kakor je, da tudi drugim manjka pravega razgleda!

KOGA BOG UDARI S SLEPOTO

»Edinost« se hudo zaletava v nas, da smo o Benešu zapisali nekaj resnice. Vse itak nismo iz obzirnosti do češkega naroda, ki ga je ta od vseh ljudskih frontašev toliko oboževani »genijalni« politikar pripeljal v tako strašno katastrofo. Stvari, kakor se na Češkem in Slovaškem ter tudi med Rusini sedaj razvijajo, so udarec s pestjo po taktiki g. Beneša. Življenje ga je postavilo na laž. »Edinosti« bi rekli: Kogar Bog hoče kaznovati, tega udari s slepoto. Menda velja to za Beneša, pa tudi za »Edinost«.

»TABOR« PROROKUJE

Nad »demokracijo« je obupal ves svet. Preveč se je izkazala v češkoslovaški krizi. Tudi Čehi in Slovaki so ji obrnili zato hrbet. Moč avtoritarnih režimov je preočito zmagala, da bi se kdo mogel zoper svoj poraz boriti samo z demokratskim besedičenjem. Čehi in Slovaki so zato iz žalostnih izkušenj osvojili zase nauk, da je treba nemudoma od frazarenja k dejanju, od prekljanja k disciplini in avtoriteti. »Tabor« pa zato napoveduje Slovaški konec po vzgledu Avstrije, ker misli, da bo njena disciplina katoliška, Češki pa, o kateri še ne ve, kakšna bo njena »disciplinirana demokracija«, pa s prerokbami ta čas še prizanaša.

pereh vprašanj in bo ta konferenca pomenila začetek novega poglavja v zgodovini Evrope. V glavnem se bodo angleški in francoski državniki posvetovali o naslednjih vprašanjih.

1. Zbližanje Anglije in Francije z Italijo v smislu angleško-italijanskega sredozemskega sporazuma.
2. Rešitev španskega vprašanja.
3. Skupni nastop pri pomirjenju Arabcev.
4. Razgovor glede skupnega nastopa na Daljnem vzhodu.
5. Pregled položaja v Evropi v zvezi z delovanjem italijansko-nemške zveze.
6. Proučevanje vprašanja nemških kolonij.
7. Priprava za konferenco med štirimi velesilami za razorožitev v zraku ter prepoved bombardiranja civilnega prebivalstva in uporabe strupenih plinov.

PO SVETU

Plinski napad Marsovcv. Strašno razburjenje, ki se je izmaličilo v divji strah, se je pred dnevi polotilo New Yorka in okolice, ker so tisoči in tisoči prebivalstva mislili, da je izbruhnila strahotna svetovna vojna, pri kateri sodelujejo neznani prebivalci Marsa. Vzrok za razburjenje je bila radijska oddaja dramatisiranega Wellsovega romana »Vojna med svetovi«. Newyorške radijske postaje družbe CBS so to točko oddajale tako drastično in stvarno, da so vsi poslušalci menili, da gre pri tem za poročila o resničnih strahotnih dogodkih, ki so zajeli Združene države.

Vsebinsko Wellsovega romana tvori v glavnem nenadni prihod čudnih pošasti z Marsa na zemljo. Te pošasti se pripeljejo na letelihih strojih, podobnih izpodnebnikom. Marsovska letala napadejo Walesko pokrajino v Angliji. Ameriški prireditelji so pa zaradi večje resničnosti predstavili napad na newyorško okolico. Vsa stvar je potekla takole:

Oddaja se je začela z vremenskim poročilom, ki ga je napovedovalec nenadno prekinil in sporočil, da je znan ameriški zvezdoslovec pravkar zapazil neobičajne eksplozije na premičnici Marsa. Potem je postaja nekaj časa oddajala plesno godbo. Čez nekaj časa je godba prenehala in od tega trenutka niso poslušalci slišali več drugega, kakor razburjena poročila, večje stopnjevana, ki so opisovala, da se bližajo zemlji Marsovci. Nato so prišle vesti o bombardiranju newyorške okolice, nato opozorila prebivalstvu, ki so bila dana v taki obliki, kakor da prihajajo iz notranjega ministrstva.

Te radijske vesti so imele strahoten učinek. Po newyorških cestah se je razvila zmeda, kakršne ne pomnijo. Cele mestne predele so prestrašeni prebivalci spraznili in zbežali po ulicah. Glave so si zavijali v mokre cunje, da bi se obvarovali pred strupenimi plini, s katerimi so po radijskih poročilih Marsovci napadli Ameriko. Tisoči in tisoči ljudi so begali brez cilja ter širili še hujše vesti, kakor pa jih je dajal radio.

Novo uradno ime Podkarpatske Rusije bo Karpatska Ukrajina. Karpatska avtonomna vlada se je zato odločila, da bi tujina ne mislila, da prebivajo tam kaki Rusi, ker prebivajo v resnici samo Ukrajinci.

Zaradi požara v Marseillu je francosko notranje ministrstvo določilo preiskavo v marseillski občinski upravi, pri čemer je prišlo na dan, da je marseillsko mesto, ki šteje skoraj poldrugi milijon prebivalcev, imelo vsega skupaj samo 400 prostovoljnih gasilcev brez vsake poklicne organizacije. Ti gasilci so imeli tri zastarele in dve novi motorni brizgalni in eno lestev na ročni pogon. Gasilci niso imeli nikdar nobene vaje. Zaradi teh odkritij vlada v Marseillu veliko razburjenje in bo moral socialistični župan in senator Tasso, ki je za vse odgovoren, odstopiti.

Solarji bodo v Nemčiji tepeni. Vsak od nas se še dobro spominja tistih lepih časov, ko je »oblač« hlače po klopih in ko je švigala učiteljeva palica ne po klopih, ampak po hlačah. V tretjem raju so pred kratkim sprejeli odredbo, po kateri se solarji lahko kaznujejo s telesnimi kaznimi.

Poravnajte naročnino!

Največji slovenski denarni zavod

**Mestna hranilnica
Ljubljanska**

Lastne rezerve nad 26.000.000.—

Vse vloge izplačljive brez omejitve

Dovoljuje posojila proti vknjižbi

**Za vse obveze hranilnice
jamči:**

Mestna občina Ljubljanska